

Tro, håp og kjærlighet

AV LAILA ARVOLA

Tro, håp og kjærlighet. Som et hjul, – en pil fra tro til håp til kjærlighet, en pil fra kjærlighet til tro, fra kjærlighet til håp, piler kombinerer dem. Og hver pil går i begge retninger, fram og tilbake. Som et hjul, som er loddent, varmt dyr som biter seg selv i halen, som ruller rundt, nå denne veien, nå den andre.

Kunne man se på helsevesenet på samme måte? Et stort, pustende dyr med bankende varm puls? Vi gir tro, vi gir håp og etter beste evne også kjærlighet til de som kommer inn og trenger oss. En gang iblant er det vi selv som trenger noe. Iblant trenger vi hjelp til troen. Iblant sliter vi med håpet. Iblant har vi gitt opp kjærligheten. Det varme dyret som er helsevesenet kommer og samler oss opp. – Kom her, vennen min, pruster dyret. – Her finnes en vei. Du skal få venner. Du skal få føle at det er bruk for deg, at du er flink til noe. Her finner du noen som er som deg. Tro, håp og kjærlighet.

Pasientene kommer inn med hver sin historie, hver sin skjebne. Vi som jobber her har hver vår historie, hver vår skjebne, vi også. Som i kveld, på dette tilfeldige vaktrommet: I kveld er «hun», «han», «de» og «jeg» på vakt.

«Hun» har hatt yngstesønnen på mange og tjue på besøk. Hun skjønner at noe er galt. Han bor så langt unna. Mannen som mista jobben, – det er det som er grunnen til at hun er her. Hun kan jobbe som en gal og tjene mye penger og ta med hjem til familien. Jobbe mye, og så mye fri, – slik gjør man det. Slik er koden. Hun håper og tror dette kan være måten å holde familien oppe. At dette skal gi rom for over-skudd til å støtte lillegutten som ikke er så liten lenger. At hun og mannen skal holde sammen.

«Han» står på. Tre uker borte hjemmefra. Fleiper med pasientene, har alltid en aura av energi som smitter over på dem han måtte ha rundt seg. Han tar formiddagsvakta i dag, nattevakta i kveld og ettermiddagsvakta i morgen. – Vi ses sier han. Tro, håp og kjærlighet. – Ses i morgen. Hjemme klarer de to tenåringsbarna seg bra. Han beholdt huset i byen for barnas skyld. Men det koster. Han står på og

Laila Arvola

f. 1963, 3 barn: 14, 11 og 5 år.

Medisinsk embedseksamen fra Universitetet i Tromsø 1990.

Generell kirurgi 4–5 år med praksis fra Diakon-hjemmets sykehus, Oslo, Oslo Kommunale Legevakt og Kirkenes Sykehus.

De siste årene i allmennpraksis ved Kirkenes Legesenter.

Dr.med 2006, eksperimentelt arbeid innen Hjerterfysiologi i samarbeid mellom Universitetet i Tromsø og Helse Finnmark / Klinikk Kirkenes Hunderkjører og friluftsliventusiast, og har da alltid ei bok i sekken.

jobber, tjener penger for å betale huset han beholdt for å lette kontakten med barna.

«De» skal reise langt bort, lenge. Det ligger kart utover stuebordet hjemme. På kjøkkenet ligger guidebøkene de kikka på i går kveld når de satt og la planer. – Dette skal bli gøy. Første mål er Galapagos. God ide å ta det vikariatet, få inn litt ekstra. Hele påska her inne, men pytt, det går til en god sak.

Og «jeg?» «Jeg» greier ikke å la være å kikke på det bildet. Kjenner meg helt tom, føler på den ekte, vonde kjærlighets-sorgen. Jammen sa jeg tro. Jammen sa jeg håp. Og noen kjærlighet er det tydeligvis ikke bruk for. Jeg melder meg til den vakansvakta like oppunder jul. Jeg håper den blir travel, at denne deilige, uforutsette arbeidsøkten lar meg gli inn i en transe av trøtthet. Sånn like før jul må da folk være masse syk? Det burde gå. Jeg skulle vel brukt tiden hjemme, pusset sølvtøy, skrevet julekort til gamle tanter. Jeg er glad i tantene. Men alle skjønner jo at noen er nødt til å ta den vakta. Jeg skulle selvsagt mye heller sittet hjemme og vasket komfyren enn å sitte her og ta meg av de syke, men noen må jo bare gjøre det. Alle skjønner det. Jeg tuller med pasientene, forsøker å få dem glade. Får det til, de blir glade. Og jeg blir gladere. I hvertfall blir jeg trøtt og sover godt uten å tenke på noen ting når jeg kommer hjem.

Denne vakta på et lite vaktmottak i Finnmark; – kunne den vært hvor som helst? Denne vakta var før jul, men kunne den

vært når som helst? Har vi ikke gjort det slik i alle år? Helsearbeidermåten. Høst, vinter, vår, sommer. Som denne vakre sommerkvelden, – fjorden ligger blankstille, midnattsola henger rød over landet og måsen vræler kåte sommergaul. De andre er ute på fjorden og spiser reker. Vi sitter her sammen på jobb. Vakttelefonen ringer, lillejenta har feber og paracet virker ikke. Ambulansen må ut på hastetur til gubben som våkna med brystmerter. Samtalen går på fire språk, men fellesskapet i bunnen er der. Et tidløst, internasjonalt fellesskap. Satt ikke Florence Nightingale også på en stein i fjæra der på Krimhalvøya, tror dere? Rundt henne sitter trøtte medarbeidere. De kikker utover et blankstille Svartehav. Venter de på neste landing med lemlestedesoldater? Eller nyter de bare en stille kveldsstund etter en travel dag? Hvilket språk snakker de ved Svartehavet tro? Ikke engelsk hvertfall. Jeg tipper at samtalen der i fjæra på Krimhalvøya var like internasjonal som den kan være en vanlig vaktkveld ved et lite Finnmarks-sykehus. Helsevesendyret strekker seg og brummer fornøyd. Det er som det skal være, vi er en stor, tidløs, internasjonal familie.

Det kan være lett å se hva vi i helsevesenet gir til pasientene. Vi helbreder, lindrer, trøster, om enn med varierende grad av vellykkethet. Men hva gjør pasientene med oss?

I møte med sykdom og død henter mange mennesker fram ekstreme kvaliteter. Noen er selvsentrert, ikke mottakelig for tro, håp eller kjærlighet. Noen blir sjenerøse, kloke, er mer opptatt av å gi enn å få. Det kan være en gave å få oppleve alt dette. Motivet for å være mye på jobb er slett ikke alltid penger. Kan det være slik at disse opplevelsene pasientene gir oss er så verdifulle at vi ikke greier eller ikke vil slutte å jobbe så mye? Er det så ufattelig tilfredsstillende å være der at vi nesten blir avhengige. «Helsearbeids addicted,» kan det være oss? – Hvor er det blitt av Tore? – Jo, sørgelige greier... han er på avrusningsklinikk for helse-arbeidsavhengige. Det går bra med han, sier de. Etter forholdene bra.

Tro, håp og kjærlighet. Er det ikke trist å måtte ta inn over seg alle de triste menneskeskjebnene? Spør en. Trist? Jo,

kanskje. Jeg skjønner hva han mener. Men med fare for å være smålig kan det også være litt fint. Man får sett med egne øyne at livet kan fare ubarmhjertig hardt fram med enkelte. Man får sine egne bekymringer i perspektiv: Har jeg egentlig så mye å klage over når jeg ser hva denne kvinnen har å stri med? Det rare er at kanskje tenker hun slik hun også... Tro håp og kjærlighet. Hun tenker at hun er heldig sett i forhold til vedkommende i stolen der borte.

Vi gjør noe med pasientene, pasientene gjør noe med oss. Og hva gjør vi med hverandre? Det finnes en kode. Koden for oss som jobber lørdager. Som jobber søndager. Koden for oss som har vakt enten julaften eller nyttårsaften. Vi stønner litt når vi skjønner at siden vi i år ufattelig nok slapp vakt både julaften og nyttårsaften, og attpåtil ungenes bursdag, må vi bare trø til i påska. Likevel er det deilig å være del av et fellesskap med en egen kode. Dette fellesskapet er en god motvekt til savnene i privatlivet. Til familien som bor så langt unna. Til familien man aldri fikk. Et godt fellesskap, et fellesskap, med så mye kvalitet, at andre kan virke utilstrekkelige. Koden vår i helsevesenet er slik. Vi går til byen på kafe sammen den lørdagen vi har fri. Vi lager fester for hverandre, – for hvem andre er det som gidder å feste sammen med oss, og hvem har vi anledning til å feste sammen med? Riktig nok flytter denne helsevesenefamilien vår tiden, det er et slit. Men det kommer nye som kjenner koden. Vi er vår egen lille stat i staten. Vårt eget språk, våre egne symboler, vårt eget hierarki.

Tro, håp og kjærlighet kunne være som et hjul som triller, snart den ene veien, snart den andre veien. Som et dyr som biter seg selv i halen. Et varmt, loddent, omsorgsfullt dyr. Og helsevesenet, det varme dyret, som biter seg selv i halen, triller snart den ene veien, snart den andre veien. Vi mikses sammen, vi som havner i dette hjulet. Mange skjebner mikses sammen. De fleste er andres. Men minst en av dem er vår egen. Mennesket i det store helsedyret. Mennesket reddes av det store helsedyret. Mennesket redder det store helsedyret. Tro håp og kjærlighet.

Evt. spørsmål og kommentarer kan rettes til: laila.arvola@fagmed.uit.no

FOTO: © REGIN HJERTHOLM